

KULTUR

Kulturredaktør Mode Steinkjer
mode.steinkjer@dagsavisen.no

Mer penger til Cinematekene

Norsk filminstitutt (NFI) har gitt 8,24 millioner kroner i tilskudd til Norsk Filmklubbforbund og de seks cinematekene utenfor Oslo. De seks selvstendige cinematekene har til sammen fått 900.000 mer i støtte enn i 2017. Cinemateket USF i Bergen har fått 1,6 millioner i tilskudd,

fulgt av cinemateket i Trondheim med 1,2 millioner. Deretter følger Verdensteatret cinematek i Tromsø med 930.000 og Kristiansand med 880.000. Cinematekene i Stavanger og Lillehammer har fått 230.000 og 215.000 hver. Norsk Filmklubbforbund har fått 3,149 millioner. (NTB)

Den umulige kon

Saken om Edvard Munchs Ekely og Bjarne Melgaards dødshus er inne i sin skjebnetime. Riksantikvaren skal ta stilling til «A House to Die in» for andre gang.

Striden om kunstneren Bjarne Melgaards «A House to Die in» er inne i en avgjørende fase. Det gir grunn til å se på argumentene mot og beveggrunnene for prosjektet på nytt. Hva som bør skje hvis Riksantikvaren skulle velge å følge Byantikvarens positive innstilling og tillate kunstnerboligen oppført, er av internasjonal betydning, Munchs posisjon tatt i betraktning.

Dette dreier seg ikke om å være for eller mot kunstneren Bjarne Melgaard. Det er utbygger Selvaag-gruppen som kjører saken, og han blir ikke engang nevnt i sakspapirene. Snøhettas villa er usedvanlig flott – også nå som prosjektet er forandret enda en gang. Dette er arkitektur som vil til-

Det er grunn til å anta at eieren av tomten, Selvaag-gruppen, satte i gang dette av ideelle grunner da forespørselen fra Melgaard kom i 2011. De satt med en liten tomt som de i prinsippet ikke kunne bruke til noe som helst av det de vanligvis driver med. Det å plassere Munch og Melgaard side ved side er en interessant tanke – i likhet med det Munchmuseet tenkte da de laget utstillingen «Melgaard+Munch». Det er ingen grunn til å mistenke Selvaag for å gjøre dette av profittsyn. Denne saken har allerede kostet dem så mye at dette antagelig vil bli den boligen i Norge med høyest kvadratmeterpris noensinne.

At dette i det hele tatt ble en byggesak skyldes en tabbe fra Riksantikvarens side. Da Kikutkollen i Oslo i 1997 ble

innlemmet i fredningsområdet rundt Munchs vinteratelier og kunstnerkolonien, var det fordi man ønsket å bevare landskapsrommet slik det fremstår i flere av Munchs malerier, inkludert silhuetten av kollen. De tenkte antagelig ikke på muligheten for at noen skulle komme til å ville bygge noe der. At fredningsgrensen er tilfeldig illustreres ved at gropen med grunnmuren etter den tidligere sveitervillaen som stod på tomten (revet 1989) blir skåret tvers over av fredningens grenselinje.

Jeg har tidligere fremholdt at hele tomten burde vært fredet. Ut fra dette mener jeg at det er galt å bygge «A House to Die in». Nå er det faktisk enda tydeligere enn ved siste runde,

fordi villaen nå er blitt mye større og mer ruvende enn i de tidligere utkastene. Først ønsket Selvaag å bruke en stor del av det fredede området, i tillegg til at de ville grave seg inn under kollen og bygge et tårn like bak toppen. Siden er prosjektet forandret to ganger. Nå ligger villaen like utenfor fredningsgrensen, men byggets silhuett er blitt mye mer dominerende. Villaen vil bli veldig synlig. I det siste, reviderte forslaget fra Snøhetta er villaen blitt tolv meter høy. Den rager hele seks meter høyere enn Kikutkollens høyeste punkt. Et så stort hus klint inntil fredningsgrensen (det er maksimalt én meters avstand) vil være et så stort inngrep at det vil forandre opplevelsen av landskapsrommet rundt Munchs atelier for alltid.

Det interessante er at Byantikvaren i forbindelse med en byggesøknad fra Selvaag i 2004, ifølge motstanderne av prosjektet, mente at bygg som rager seks meter høyere enn Kikutkollen er uforenlig med ivaretagelsen av landskapsrommet rundt Munchs atelier. Da ble vedtaket sanksjonert av

Riksantikvaren, og Oslo kommune måtte forandre reguleringsbestemmelsene for boligblokkene Selvaag senere har bygd på det tilstøtende området.

Snøhettas villa «A House to Die in» er arkitektur som vil tiltrekke seg turister fra hele verden. Men er det fredede området

områdene. Grotten i skråningen som vender bort fra Ekely skal, med Snøhettas forslag, brukes som inngang til atelieret. Uansett burde sedvanerett og allmenhetens hevd på bruk av kollen som friområde gjennom 28 år tillegges stor vekt.

Byggeforslaget gir grunn til bekymring også på et overordnet plan. Hvis byggesøknaden blir sanksjonert av Riksantikvaren, vil vi få en bieffekt som innebærer at hele fredningsinstituttet blir svekket. Selvaag tapte i 2004,

Det er snakk om en betydelig privatisering av tomten. Kikuttomten er et lite, men mye brukt friområde i et sterkt presset boligområde. Med en stor villa på tomten vil friområdet i praksis bli privatisert. Huset vil skjære av stier på

områdene. Grotten i skråningen som vender bort fra Ekely skal, med Snøhettas forslag, brukes som inngang til atelieret. Uansett burde sedvanerett og allmenhetens hevd på bruk av kollen som friområde gjennom 28 år tillegges stor vekt.

Nelson avlyser

84 år gamle **Willie Nelson** avlyser flere konserter i tiden fremover etter å ha måttet stoppe en konsert sist helg etter bare én låt. Ifølge Reuters kom han seg bare gjennom «Whiskey River» før han lot til å få pusteproblemer - og måtte forlate scenen, skriver NME. Nelsons pressetalsmann sier at countryveteranen har hatt «en stygg forkjølelse eller influensa», og har dratt hjem til Texas for å pleie seg selv. (NTB)

Ny «Les Misérables» fra BBC

Victor Hugos romanklassiker går aldri av nyinnspillingsmoten: Nå melder det at BBC gir seg i kast med den dramatiske historien fra den franske revolusjon. Mens Dominic West skal gestalte Jean Valjean i den kommende miniserien, skal David Oyelowo gestalte politiinspektør Javert - som jager ham

hele livet. **Lily Collins** blir å se som Fantine, melder Variety. Serien blir på seks episoder, og manus er det Andrew Davies som står for - etter tidligere å ha gjort det samme med den påkostede, NRK-viste «Krig og fred». Innspillingen begynner i februar i Belgia og Nord-Frankrike. (NTB)

flikten

rundt Edvard Munchs atelier rett sted å plassere huset?

ILLUSTRASJON: SNØHETTA

og måtte redusere byggehøyden på blokkene nedenfor Kikutkollen. Nå vil Byantikvaren tillate det samme som de hindret for 13 år siden. Selv om villaen ligger rett utenfor fredningslinjen, griper forslaget inn i og har stor effekt på fredningssonen. Dette vil gi utbyggere ny motivasjon for å bestride fredningsbestemmelser, og det åpner for omkamp i tilsvarende saker. Perspektivet er skremmende, ikke minst fordi vi ser at Riksantikvarens myndighet er blitt redusert de senere årene.

Hva skjer hvis forslaget blir godkjent av Riksantikvaren? Bjarne Melgaard har flyttet hjem fra New York, så han vil høyst sannsynlig flytte inn hvis huset blir bygget. Forholdet til naboene har han vist at han ikke bryr seg om. Det sentrale spørsmålet blir da hva som skjer med huset den dagen Melgaard dør? Hvis villaen blir bygget burde Oslo kommune som det minste sette en klausul for byggetillatelsen. Villaen bør komme offentligheten til nytte, gjerne før, men i hvert fall etter at han dør. Tanken er

smått makaber, men «A House to Die in» bør kunne døpes om til «A House for Munch». Men det er det vel egentlig ingen som ønsker?

LARS ELTON
Kunstkritiker
KUNST
lars@elton.no

Den norske filmfestivalen taper mens resten av festivalnorge vinner. Her fra fjorårets Amandautdeling. FOTO: NTB SCANPIX

Støtten til filmfestivaler økes

20 filmfestivaler får til sammen 17.270.000 kroner i tilskudd fra Norsk filminstitutt. Det er en total økning av rammene med rundt 10 prosent.

Blant dem som får en økt andel av potten, er filmfestivalene i Tromsø (TIFF) og Bergen (BIFF). Også Barnefilmfestivalen i Kristiansand og Amandus-festivalen i Lillehammer får økte tilskudd, i likhet med dokumentarfestivalen Human i Oslo. Sistnevnte får en betydelig økning i forhold til i fjor, noe avdelingsdirektør Julie Ova i NFI begrunner slik:

- Vi anser det som viktig at det finnes gode publikumsare-

naer til å se dokumentarfilm av høy kvalitet både tematisk og kunstnerisk.

Mest i tilskudd får de to bransjefestivalene Den norske filmfestivalen i Haugesund og Den norske kortfilmfestivalen i Grimstad, melder NFI - som likevel har sett seg nødt til å redusere det statlige tilskuddet til begge. Festivaldirektør Tonje Hardersen ved filmfestivalen i Haugesund reagerer, selv om kuttet på 600.000 kroner er mindre enn det først meldte kuttet på en million.

- Filmmeldingen lovet en satsing på filmformidling, og da opplever vi det som uforståelig at Den norske filmfestivalen som er helt unik i Norge også i år opplever et kutt i driftsstøtten, lyder det fra Hardersen. (NTB)

Tusvik på dansk

Marit Tusvik slapp den mørke romanen «I hans armar» i august i fjor. Nå oversettes den til dansk.

Nå kan hun også glede seg over et fint utenlandssalg for romanen, som ifølge Forlaget Oktober nå er solgt til det danske forlaget Batzer & Co. «Dette er den tredje av Tusviks bøker som oversettes til dansk. Batzer & Co har tidligere gitt ut romanene «Deilig er jorden» og «Sigrid Finne», framgår det i pressemeldingen, ifølge NTB, som videre siterer Fædrelandsvennens anmelder: «Klokt om kjærlighet som snur», mens Vårt

Marit Tusvik får nye lesere. FOTO: OKTOBER

Lands kritiker kvitterte med at «Romanen tar en krimaktig vending, det blir umulig å legge boken fra seg». «I hans armar» vil kunne treffe mange lesere rett i hjertet. Ikkje minst alle oss som ei gong har prøvd og feila i kjærleik.» het det her i Dagsavisen.